

Dr Krzysztof Migdalski
Instytut Filologii Angielskiej
Wydział Filologiczny
Uniwersytet Wrocławski

Autoreferat

I. Imię i Nazwisko

Krzysztof Migdalski

II. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/artystyczne – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

Doktor nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa, Wydział Humanistyczny, Uniwersytet w Tilburgu, Holandia, 30 maja 2006 r., tytuł rozprawy: *The Syntax of Compound Tenses in Slavic* (promotorzy: prof. dr Henk van Riemsdijk i dr Hans Broekhuis).

Nostryfikacja stopnia naukowego: uchwała Rady Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego Nr 19/12/2008 z dnia 9 grudnia 2008 r. uznaje ten stopień za równorzędny ze stopniem naukowym doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa – językoznawstwo angielskie nadawanym przez polskie uczelnie.

Magister filologii angielskiej, 5 czerwca 2000, Instytut Filologii Angielskiej, Uniwersytet Wrocławski, tytuł pracy magisterskiej: *The DP Hypothesis in Polish* (promotor: dr hab. Bożena Rozwadowska, prof. UWrocław). Praca magisterska została oceniona jako celująca.

III. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych/artystycznych.

Okres zatrudnienia: 1 października 2009 – obecnie

Instytucja: Instytut Filologii Angielskiej, Uniwersytet Wrocławski

Stanowisko: adiunkt

Okres zatrudnienia: 1 października 2010 – 30 września 2011

Instytucja: Wrocławska Wyższa Szkoła Informatyki Stosowanej

Stanowisko: wykładowca akademicki

Okres zatrudnienia: 1 października 2008 – 30 września 2009

Instytucja: Instytut Filologii Angielskiej, Uniwersytet Wrocławski

Stanowisko: asystent

Okres zatrudnienia: 25 lipca 2006 – 25 lipca 2008

Instytucja: Instytut Językoznawstwa, Uniwersytet w Connecticut, Storrs, Stany Zjednoczone

Stanowisko: wizytujący pracownik naukowy – staż podoktorski w ramach stypendium *Rubicon* przyznanego przez Holenderską Akademię Nauk (NWO) na przeprowadzenie indywidualnego projektu badawczego.

Okres zatrudnienia: 1 października 2001 – 30 września 2005

Instytucja: Katedra Modeli Gramatyki, Wydział Humanistyczny, Uniwersytet w Tilburgu, Holandia

Stanowisko: asystent badań (AIO)/doktorant

IV. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. w Dz. U. z 2016 r. poz. 1311.):

a) tytuł osiągnięcia naukowego/artystycznego:

Second Position Effects in the Syntax of Germanic and Slavic Languages

b) (autor/autorzy, tytuł/tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci wydawniczy):

Migdalski, Krzysztof. *Second Position Effects in the Syntax of Germanic and Slavic Languages*. 2016. Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 336 stron. Recenzent wydawniczy: dr hab. Ewa Willim, Uniwersytet Jagielloński.

c) omówienie celu naukowego/artystycznego ww. pracy/prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania:

Rozprawa *Second Position Effects in the Syntax of Germanic and Slavic Languages* jest wynikiem wieloletnich badań, które rozpocząłem w latach 2006–2008 podczas stażu podoktorskiego na Uniwersytecie w Connecticut w Stanach Zjednoczonych w ramach stypendium *Rubicon*. Stypendium to zostało mi przyznane przez Holenderską Akademię Nauk (NWO) na zrealizowanie indywidualnego projektu „The Diachrony and Synchrony of the Second Position Effect in Slavic”. Rozprawa habilitacyjna dotyczy mechanizmu tzw. drugiej pozycji w składni, który jest odpowiedzialny za umiejscowienie niektórych typów składników zdania w pozycji po pierwszym elemencie w strukturze zdaniowej: zjawiska „Verb Second” (V2) w językach germańskich oraz klitycyzacji Wackernagela w językach słowiańskich.

(i) Opis problemu badawczego

Reguła V2 obejmuje finitywną formę czasownika w zdaniach głównych we wszystkich językach germańskich z wyjątkiem języka angielskiego. Poza grupą języków germańskich reguła ta jest obserwowana także w języku bretońskim, kaszmirskim oraz karitiana. Struktury V2 były obecne także w większości średniowiecznych języków romańskich, w tym w starofrancuskim i starohiszpańskim. Klitycyzacja Wackernagela występuje w wielu językach południowo- i zachodniosłowiańskich (czeski, słowacki, serbsko-chorwacki, słoweński), gdzie obejmuje zaimki osobowe, partykuły, czasowniki modalne oraz czasownik posiłkowy odpowiadający polskiemu czasownikowi „być”. Klitycyzacja Wackernagela jest obecnie dosyć rzadkim zjawiskiem językowym i nie występuje synchronicznie w językach germańskich i romańskich, gdzie klityki mają dystrybucję przyczasownikową.

Zjawisko drugiej pozycji jest jednym z najwcześniej opisanych mechanizmów składniowych. Zostało ono przedstawione w pracach Christiana Bartholomae (1886) i Jacoba Wackernagela (1892). Wackernagel badał szyk wyrazów we wczesnych językach indoeuropejskich (np. w języku starogreckim i w sanskrycie) i stwierdził, że był on dosyć swobodny, za wyjątkiem grupy elementów niesamodzielných akcentowo, które należały do różnych kategorii

gramatycznych i zawsze pojawiły się po pierwszym wyrazie w zdaniu. Elementy te nazwano klitykami Wackernagela lub klitykami drugiej pozycji. Wackernagel uznał, że ponieważ klityki są nieakcentowane i nie mogą się pojawić na początku zdania, ich pozycja w zdaniu jest motywowana prozodycznie: umiejscowienie ich po pierwszym samodzielnym wyrazie umożliwia stworzenie zestroju akcentowego. Wackernagel badał także pozycję czasownika w zdaniu we wczesnych językach indoeuropejskich i zaobserwował, że pomijając cechy prozodyczne, wykazywał on podobną dystrybucję do tej, która występuje we wszystkich współczesnych językach germańskich oprócz języka angielskiego: w zdaniu głównym był on nieakcentowany i pojawiał się po pierwszym wyrazie, natomiast w zdaniach podrzędnych był akcentowany i umiejscowiony na końcu zdania. Na podstawie tych obserwacji Wackernagel przyjął wstępną hipotezę, że ustawienie klityk na drugiej pozycji we wczesnych językach indoeuropejskich może być źródłem reguły V2 obserwowanej we współczesnych językach germańskich oraz że te dwa zjawiska mogą reprezentować ten sam mechanizm składniowy.

V2 i klitycyzacja Wackernagela są unikatowymi zjawiskami składniowymi, ponieważ przedstawiają one właściwości, które nie są często spotykane w innych operacjach składniowych. Poza wymaganiem by pierwszy składnik zdania był jednostką toniczną niezależną, nie wykazują one restrykcji dotyczące składniowego typu lub kategorii pierwszego elementu, który jest przed nimi położony w strukturze zdania. Jest to właściwość unikatowa w opisie składni języka naturalnego, ponieważ umiejscowienie składnika zdania w określonej pozycji w strukturze jest najczęściej wynikiem wymogów różnych relacji składniowych między danym składnikiem a pozostałym elementem składniowym bądź kategorią obecną w strukturze zdania. Przykładem takich standardowych relacji jest składnia zgody pomiędzy finitywną formą czasownika a podmiotem zdania, konstrukcje z operatorami zdaniowymi kodowanymi przez ośrodek C^0 (Complementizer) oraz relacje referencyjne pomiędzy składnikami zdań i otaczającym je kontekstem sytuacyjnym lub językowym, które są opisywane w kategoriach relacji tematyczno-rematycznych. Wydaje się, że składnia V2 i klitycyzacja Wackernagela nie podlegają tej procedurze. Ponieważ pozycja klityk Wackernagela oraz finitywnego czasownika w konstrukcji V2 jest ograniczona jedynie przez wymóg umiejscowienia ich po pierwszym składniku zdania, pozycja ta może być różna w poszczególnych zdaniach. Co więcej, w przypadku klityk Wackernagela trudno jest umotywić przesunięcie tych elementów na drugą pozycję koniecznością nawiązania określonej relacji składniowej lub sprawdzenia cech morfoskładniowych, ponieważ klityki nie tworzą naturalnej klasy morfoskładniowej a jedynie prozodyczną. Należą one do różnych kategorii gramatycznych (np. zaimki osobowe, czasowniki, partykuły) i nie mają wielu wspólnych cech morfoskładniowych.

(ii) Pytania badawcze

Z powodu odrębności klitycyzacji Wackernagela oraz reguły V2, które wymykają się standardowym opisom składniowym, a także ze względu na znaczne zróżnicowanie międzyjęzykowe i międzydialektalne tego zjawiska, struktury te są szeroko badane w językoznawstwie germanistycznym oraz sławistycznym, zwłaszcza w paradygmacie językoznawstwa generatywnego. Zjawisko V2 zgromadziło do tej pory pokaźną literaturę przedmiotu i było badane w perspektywie zarówno diachronicznej jak i synchronicznej. Klitycyzacja Wackernagela została jak dotąd opisana głównie na bazie współczesnego materiału z języków południowosłowiańskich, zwłaszcza z języka serbsko-chorwackiego. Brakuje dokładnych analiz składniowych przeprowadzonych w perspektywie diachronicznej. Postulowany przez Wackernagela pod koniec XIX wieku związek pomiędzy regułą V2 oraz klitycyzacją drugiej pozycji był podjęty w kilku pracach naukowych w nurcie

językoznawstwa generatywnego (na przykład Andersona (1993), Franksa (2000) i Boškovića (2001)). Brakuje jednak dokładnej syntezy porównawczej tych dwóch zjawisk. W szczególności, dotychczas nie przedstawiono analizy, która mogłaby wyjaśnić obecność reguły drugiej pozycji w języku oraz wskazać na uwarunkowania składniowe, które powodują jej rozwój lub zanik w historii języka. Niniejsza rozprawa ma na celu wypełnienie tej luki. Jest ona osadzona w ramach jednolitego modelu teoretycznego Principles and Parameters w nurcie językoznawstwa generatywnego. Przeprowadzam w niej analizę składniową efektu drugiej pozycji w perspektywie synchronicznej i diachronicznej opierając się na solidnej bazie empirycznej, badając materiały z języków germańskich (afrikaans, angielskiego, niderlandzkiego, niemieckiego, języków skandynawskich, gockiego, staroangielskiego, staro-wysoko-niemieckiego i staronordyckiego) oraz słowiańskich (bułgarskiego, czeskiego, macedońskiego, polskiego, rosyjskiego, słoweńskiego, serbsko-chorwackiego, starobułgarskiego, staro-cerkiewno-słowiańskiego, staroserbskiego, starsłoweńskiego, staropolskiego). Główne pytania badawcze niniejszej pracy dotyczą:

(1) Określenia niezależnej cechy morfoskładniowej, które w sposób parametryczny decyduje o obecności lub nieobecności efektu drugiej pozycji w języku.

(2) Zbadania natury zjawiska drugiej pozycji w celu ustalenia czy jest to zjawisko jednorodne. Czy wszystkie umiejscowienia czasownika bądź klityk w drugiej pozycji są rezultatem tego samego mechanizmu składniowego? Jakie są konteksty tych mechanizmów – czy wszystkie istniały diachronicznie w tym samym czasie? Jakie interpretacje semantyczne i pragmatyczne towarzyszą umiejscowieniu czasownika bądź klityk w drugiej pozycji w różnych konstrukcjach?

W celu udzielenia odpowiedzi na powyższe pytania badawcze zbadalem efekt drugiej pozycji w językach germańskich i słowiańskich w perspektywie synchronicznej i diachronicznej.

(iii) Organizacja rozprawy

Rozprawa dotyczy dwóch zjawisk językowych (reguły V2 i klitycyzacji Wackernagela) występujących w dwóch grupach językowych. Składa się ona ze wstępu, czterech rozdziałów i podsumowania. Organizacja rozprawy odpowiada podziałowi tych zjawisk oraz wynika z potrzeby opisu zarówno ich stanu współczesnego jak i konieczności ustalenia czynników odpowiedzialnych za rozwój i zanik tych struktur w historii badanych języków. W związku z tym, rozdział pierwszy i drugi badają regułę V2 odpowiednio w perspektywie synchronicznej i diachronicznej. Taki sam podział jest zachowany w rozdziale trzecim i czwartym w odniesieniu do klitycyzacji Wackernagela w językach słowiańskich.

Rozdział 1

W rozdziale pierwszym badam regułę V2, która dotyczy czasowników finitywnych we wszystkich współczesnych językach germańskich za wyjątkiem języka angielskiego. W rozdziale tym odnoszę się do oryginalnej hipotezy Wackernagela, który za źródło procesu uznał wymagania prozodyczne czasownika: podobnie jak klityki był on we wczesnych językach indoeuropejskich wyrazem niesamodzielnym akcentowo i wymagał dołączenia do samodzielnie akcentowanego składnika znajdującego się na początku zdania. We współczesnych językach germańskich reguła V2 nie jest uzależniona od wymagań prozodycznych za wyjątkiem dialektów północnonorweskich, w których czasownik występuje na drugim miejscu w pytaniach szczegółowych jeśli słowo pytajne przed

czasownikiem zawiera co najmniej dwie sylaby. Jeśli słowo pytajne zawiera mniej sylab niż dwie, czasownik może znaleźć się na trzeciej pozycji w zdaniu. W rozdziale tym pokazuję, że jak już zostało wcześniej wykazane w pracach Westergaard (2005) oraz Westergaard i Vangnesa (2005), umiejscowienie czasownika na trzeciej pozycji jest także uwarunkowane restrykcjami składniowymi. Mianowicie, jest ono najczęściej spotykane w strukturach zawierających zaimki osobowe, dlatego wydaje się, że jest ono raczej powiązane ze strukturą informacyjną zdania niż z cechami prozodycznymi słów pytajnych. Co więcej, w innych dialektach norweskich spotyka się umiejscowienie czasownika na trzeciej pozycji we wszystkich pytaniach szczegółowych. W analizie tego procesu zauważam, że trudno jest motywować trzecią pozycję czasownika odnosząc się do wymogów prozodycznych, jeśli dotyczy ona jedynie pytań szczegółowych, czyli podlega restrykcjom składniowym.

Ważnym problemem teoretycznym w analizach składniowych efektu V2 w językach germańskich od lat 80. ubiegłego wieku była kwestia pozycji czasownika w strukturze składniowej. W pierwszej analizie tego procesu opartej na cechach składniowych języka niderlandzkiego Den Besten (1977/1983) zaproponował, że czasownik znajduje się zawsze w pozycji ośrodka C^0 , w którym znajduje się także spójnik wprowadzający zdania podrzędne. Analiza Den Bestena pozwala wyjaśnić brak efektu V2 w zdaniach podrzędnych, które zawierają spójnik. Późniejsze obserwacje dokonane przez Travis (1984) i Zwarta (1993) wskazują jednak, że pozycja czasownika jest niejednorodna, gdyż składniki zdania znajdujące się przed czasownikiem finitywnym mogą mieć różne interpretacje semantyczne i pragmatyczne, co z kolei wskazuje, że są one położone w różnych pozycjach nadrzędnych (tzw. „extended projections”) frazy czasownikowej. Travis i Zwart proponują, że w zależności od konstrukcji, czasownik może znajdować się w ośrodku C^0 (Complementizer) lub T^0 (Tense). Problem ten został niedawno poruszony także przez Postmę (2013), który kierując się zróżnicowaniem fleksji czasownika w różnych dialektach języka niderlandzkiego i fryzyjskiego zauważył, że pozycja czasownika może być także zależna od określonego języka czy dialektu: w niektórych dialektach germańskich ulega on przesunięciu przez operacje składniowe do ośrodka C^0 a w innych zarówno do C^0 jak i T^0 .

Zróżnicowanie pozycji składniowych zajmowanych przez czasownik finitywny w strukturach V2 oraz odpowiadające im różne efekty pragmatyczne i semantyczne świadczą moim zdaniem, że V2 nie jest jednorodną operacją składniową. W rozdziale pierwszym rozprawy proponuję, że należy odróżnić struktury V2 dotyczące zdań nienacechowanych, w których czasownik jest w ośrodku T^0 i/lub C^0 oraz struktury V2, wyrażające nacechowaną siłę illokucyjną/intencję komunikacyjną, w których czasownik jest umiejscowiony w wyższym ośrodku w strukturze zdaniowej niż T^0 , takim jak $Force^0$. Pierwszy typ struktury nie występuje we wszystkich językach germańskich (na przykład, jest on nieobecny w języku angielskim), natomiast typ drugi jest uniwersalny w grupie języków germańskich.

Analizując struktury V2 ponadto zauważam, że chociaż struktury V2 nie są jednorodne, łączy je jednak fakt, że są możliwe jedynie w przypadku finitywnych form czasownika, które wyrażają czas gramatyczny. Generalizacja ta znajduje potwierdzenie w językach spoza rodziny języków germańskich, które stosują regułę V2. Przykładem takiego języka jest karitiana, w którym reguła V2 ma zastosowanie jedynie dla czasowników, które morfologicznie wyrażają czas. Czasowniki, które nie wyrażają czasu znajdują się w języku karitiana na końcu zdania.

Rozdział 2

Hipoteza dotycząca niejednorodności struktur V2 zostaje poparta obserwacjami dotyczącymi historycznego rozwoju konstrukcji V2 w językach germańskich, który omawiam w rozdziale drugim rozprawy. Opierając się na analizie struktury frazy czasownikowej języka gockiego autorstwa Eythórssona (1995) pokazuję, że w najwcześniejszych tekstach starogermańskich czasownik finitywny występował w drugiej pozycji jedynie w zdaniach wyrażających nacechowaną intencję komunikacyjną. W późniejszych językach germańskich obserwujemy stopniowe rozszerzenie reguły V2 na pozostałe zdania. Proces ten był analizowany w literaturze przedmiotu na różne sposoby. Na przykład Axel (2007) twierdzi, że rozwój reguły V2 w języku staro-wysoko-niemieckim jest powiązany z zanikiem partykuł zdaniowych, które tak jak czasownik finitywny we współczesnych językach germańskich były położone po pierwszym składniku w strukturze zdania. Hipoteza przedstawiona przez Axel jest krytykowana przez Fussa (2008), który z kolei przypisuje rozwój struktur V2 pojawieniu się podmiotu pozornego (tzw. „expletive”, na przykład *it* oraz *there* we współczesnym języku angielskim). Jak jednak zauważam w rozdziale drugim rozprawy, postulat Fussa jest prawdopodobnie błędny, ponieważ w języku staro-nordyckim reguła V2 istniała dużo wcześniej niż podmioty pozorne, zatem ich obecność w języku nie musi być powiązana z dostępnością reguły V2.

W przeciwieństwie do pozostałych języków germańskich, w języku angielskim reguła V2 została ograniczona do kontekstów wyrażających nacechowaną intencję komunikacyjną. Zjawisko to nastąpiło w okresie średnioangielskim. W literaturze przedmiotu zwykle uważa się, że proces ograniczenia struktur V2 był powiązany z zanikiem możliwości wyrażania pustego podmiotu w zdaniu. Odnosząc się do powyższego postulatu zauważam, że ograniczenie reguły V2 w języku średnioangielskim miało związek z modyfikacją wielu innych relacji składniowych, które przypisywane są frazie TP w strukturze zdania. Do tych relacji należy nie tylko obecność podmiotu zdania w pozycji specyfikatora frazy TP, ale także wyodrębnienie czasów złożonych w języku angielskim, co jak twierdzi Fuss (2008), miało w języku angielskim miejsce podczas okresu zaniku reguły V2. Ta obserwacja będzie istotna dla hipotezy dotyczącej umiejscowienia klityk przyczasownikowych i Wackernagela w językach słowiańskich, którą rozwijam w rozdziale trzecim i czwartym.

Rozdział 3

W rozdziale trzecim rozprawy podejmuję się analizy klitycyzacji Wackernagela w językach słowiańskich. Grupa języków słowiańskich stanowi niezwykle ciekawe źródło empiryczne w badaniach nad klitykami, ponieważ wykazują one duże zróżnicowanie typologiczne. Grupa tych języków obejmuje języki z klitykami Wackernagela (czeski, serbsko-chorwacki, słoweński, słowacki), klitykami przyczasownikowymi (bułgarski i macedoński), słabymi zaimkami osobowymi (polski) oraz wyłącznie silnymi zaimkami osobowymi (języki wschodniosłowiańskie). Tak duże zróżnicowanie systemu pozwala na zbadanie i określenie właściwości gramatycznych, które decydują o obecności bądź braku określonego typu klitycyzacji w języku. Inne grupy językowe nie dają takiej możliwości badań, ponieważ przeważają w nich formy klityczne jednego typu. Na przykład we współczesnych językach romańskich występują jedynie klityki przyczasownikowe.

W rozdziale trzecim rozprawy opisuję dystrybucję klityk Wackernagela w językach słowiańskich i odnoszę się do literatury przedmiotu, która tłumaczy ich umiejscowienie w zdaniu regułami składniowymi i prozodycznymi. Głównym wkładem badawczym tego

rozdziału stanowi postulat odrębnej grupy klityk zdaniowych („operator clitics”), które wyrażają nacechowaną siłę illokucyjną i zawsze pojawiają się w drugiej pozycji w zdaniu niezależnie od systemu klitycyzacji obecnej w danym języku. Klityki te często wykazują specjalne restrykcje i swoiste właściwości składniowe w porównaniu z innymi klitykami Wackernagela. Na przykład, są umiejscowione wyżej w strukturze składniowej zdania, w niektórych językach mogą być poprzedzone jedynie pojedynczym wyrazem a nie całą frazą, a część z nich może być ustawiona jedynie przy czasowniku. Podobna, odrębna klasa klityk zdaniowych położonych po pierwszym składniku zdania została zaobserwowana w wielu innych językach świata, na przykład w starogreckim, fińskim, ngiyambaa, warlpiri i w sanskrycie (Kaisse 1985; Hale 1987, 2007). Co więcej, wprowadzone odróżnienie struktur informacyjnie nacechowanych i nienacechowanych z klitykami w drugiej pozycji wśród języków słowiańskich jest analogiczne do rozróżnienia konstrukcji V2 w językach germańskich, które zostało przedstawione w rozdziale drugim. Jest zatem prawdopodobne, że podział takich struktur jest uniwersalny.

Rozdział 4

Celem rozdziału czwartego rozprawy jest określenie czynnika odpowiedzialnego za występowanie klityk Wackernagela bądź przyczasownikowych w językach słowiańskich. W literaturze przedmiotu najczęściej przyjmuje się, że te dwa typy klitycyzacji różnią się od siebie jedynie pozycją zajmowaną przez klityki w strukturze składniowej zdania i że klityki Wackernagela znajdują się w wyższej pozycji niż klityki przyczasownikowe. Wyjątkiem są prace autorstwa Stjepanović (1998; 1999) oraz Boškovića (2001), którzy pokazują na podstawie danych porównawczych dotyczących elipsy frazy czasownikowej i możliwości rozdzielenia klityk pochodzących z języka serbsko-chorwackiego i bułgarskiego, że położenie klityk Wackernagela i przyczasownikowych jest wynikiem odmiennych mechanizmów składniowych. Podczas gdy klityki przyczasownikowe zostają nasadzone na pojedynczy ośrodek frazy (taki jak np. T⁰) i tworzą pojedynczy konstytuente składniowy, każda z klityk Wackernagela przesuwana jest do odrębnego specyfikatora (*specifier*) frazy i tworzy odrębny konstytuente. W niniejszej pracy przedstawiam dodatkowe dane językowe na poparcie tej tezy z języka serbsko-chorwackiego, bułgarskiego i macedońskiego. Dane te dotyczą możliwości przesunięcia klityk ze zdania podrzędnego do głównego, ich interakcji z negacją oraz występowania tzw. Restrykcji Osoby i Przypadka („Person Case Constraint”). Ustalenia te są ważne dla głównego celu pracy, czyli znalezienia właściwości gramatycznej, które determinuje dostępność danego typu klitycyzacji w języku.

W celu znalezienia czynnika odpowiedzialnego za rozwój klitycyzacji w języku przeprowadzam analizę diachroniczną pozycji klityk w językach starsłowiańskich: staro-cerkiewno-słowiańskiego, staroserbskiego, starsłoweńskiego i staropolskiego, korzystając m.in. z materiałów korpusowych prof. Panchevy i jej zespołu badawczego z University of Southern California w Los Angeles oraz opracowania Radanović-Kocić (1988). Wyniki tej analizy pokazują, że typ klitycyzacji jest uzależniony od dostępności morfologii czasu. W języku staro-cerkiewno-słowiańskim i w najstarszych wersjach innych języków słowiańskich klityki zaimków osobowych były przyczasownikowe, natomiast w drugiej pozycji umiejscowione były jedynie klityki wyrażające nacechowaną siłę illokucyjną: partykuła pytajna/emfaticzna *li*, spójnik *bo* oraz partykuła emfaticzna *že*. W dalszych etapach rozwoju języków klityki zaimków osobowych stopniowo przesunęły się na drugą pozycję, ale proces ten nie wystąpił w języku bułgarskim i macedońskim, które zachowały czasy proste (aoryst i imperfekt). W pozostałych językach słowiańskich zmiana typu klitycyzacji zaimków osobowych z przyczasownikowej na Wackernagela była równoczesna z utratą aorystu i

imperfektu. Przykładowo, w najstarszym tekście słoweńskim „Zabytki fryzyjskie” praktycznie nie znajdujemy już przykładów użycia aorystu, a klityki zaimków osobowych znajdują się na drugiej pozycji w zdaniu. Natomiast w języku czarnogórskim, gdzie aoryst jest wciąż używany w języku literackim, klityki przyczasownikowe są obserwowane aż do XIX wieku. Jak wspomniałem wcześniej, klityki przyczasownikowe przetrwały w języku bułgarskim i macedońskim, które też zachowały morfologię czasów prostych.

W niniejszej pracy tłumaczę związek pomiędzy przesunięciem klityk zaimkowych na drugą pozycję i brakiem morfologii czasu zakładając, że projekcja TP (Tense Phrase) nie jest uniwersalna i może zostać utracona wraz z zanikiem morfologii wyrażającej czas. W językach wyrażających czas przy pomocy wykładników morfologicznych, T^0 (ośrodek frazy TP) jest miejscem nasadzenia klityk przyczasownikowych. Świadczy o tym wcześniej opisane swoiste zachowanie klityk przyczasownikowych w porównaniu do dystrybucji klityk Wackernagela: tworzą one jeden konstytuente składniowy, w przeciwieństwie do klityk Wackernagela. Po utracie T^0 , klityki przyczasownikowe nie mogą już zostać nasadzone na tej projekcji. W rezultacie każdy z nich kieruje się do oddzielnej projekcji nadrzędnej, co daje efekt klitycyzacji Wackernagela.

W rozdziale czwartym ponadto zauważam, że nie jest to jedyny możliwy rezultat utraty morfologii czasu dla składni klityk zaimkowych. Może ona również prowadzić do zmiany językowej innego typu, jaką jest reinterpretacja klityk jako słabych zaimków. Proces ten nastąpił w języku starorosyjskim i staropolskim i jak pokazałem w rozdziale, ma on miejsce także współcześnie w niektórych kontekstach składniowych w języku czeskim, słoweńskim i macedońskim. W wyniku tej zmiany formy zaimkowe stają się bardziej niezależnie prozodycznie i składniowo. Proces ten jest przedstawiony jako przykład degramatyzacji, która jest odwrotnością procesu gramatyzacji i prowadzi do reinterpretacji elementu funkcjonalnego znajdującego się w ośrodku frazy jako elementu leksykalnego zlokalizowanego w secyfikatorze.

(iv) Podsumowanie wyników badawczych osiągniętych w rozprawie

Monografia *Second Position Effects in the Syntax of Germanic and Slavic Languages* wnosi dwa ważne ustalenia. Po pierwsze, analiza danych synchronicznych i diachronicznych z wielu języków słowiańskich pozwala na ustalenie, że własnością gramatyki, która decyduje o rodzaju systemu klitycyzacji w języku jest obecność wykładników morfologii czasu. Morfologia czasu umożliwia projekcję frazy TP w składni, na której ośrodek T^0 zostają nasadzone klityki przyczasownikowe. Przy braku morfologii czasu i odpowiadającej im frazy TP, klityki zaimkowe nie mogą znaleźć się w pozycji przyczasownikowej i przyjmują inną reprezentację składniową, przesuwając się na pozycję po pierwszym składniku zdania. Hipoteza ta została wysunięta na podstawie badań składni języków słowiańskich, ale prawdopodobnie może zostać wsparta danymi z innych języków z klitykami Wackernagela, na przykład z języków filipińskich, które podobnie jak języki słowiańskie (poza bułgarskim i macedońskim) nie posiadają morfologii czasu i wyrażają czas gramatyczny poprzez morfologię aspektu. Po drugie, rozprawa ta przedstawia kryteria, które umożliwiają odróżnienie między klitykami Wackernagela występującymi w zdaniach nienacechowanych, obserwowanych jedynie w niektórych językach słowiańskich, oraz klitykami, które wyrażają nacechowaną siłę illokucyjną. Ten drugi rodzaj klitycyzacji jest diachronicznie wcześniejszy i występuje we wszystkich językach słowiańskich. Rozróżnienie dwóch typów klitycyzacji Wackernagela odpowiada rozróżnieniu pomiędzy dwoma typami struktur V2 w językach germańskich, które istnieje zarówno w perspektywie diachronicznej i synchronicznej.

Powyższe ustalenia potwierdzają słuszność tezy Wackernagela, że źródłem ustawienia finitywnej formy czasownika po pierwszym składniku zdania we współczesnych językach germańskich oraz klitycyzacji Wackernagela jest ten sam mechanizm składniowy, co świadczy o jednorodności tych zjawisk gramatycznych.

W ocenie recenzentki pracy, dr hab. Ewy Willim z Uniwersytetu Jagiellońskiego, praca ta „przynosi nowe hipotezy badawcze, oparte o niezwykle szczegółowe, rzetelne analizy najwyższej próby i jest doskonale osadzona w modelu stanowiącym jej podstawy teoretyczne”.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Mój dotychczasowy całkowity dorobek naukowy obejmuje 33 publikacje, które łącznie osiągnęły wskaźnik 175 cytowań w wyszukiwarce scholar.google.com. Publikacje obejmują dwie książki mojego wyłącznego autorstwa: *Second Position Effects in the Syntax of Germanic and Slavic Languages*, która została opublikowana w 2016 roku przez Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego i została złożona jako osiągnięcie naukowe w niniejszym autoreferacie, oraz monografia *The Syntax of Compound Tenses in Slavic*, która stanowi rozprawę doktorską z 2006 roku, pozytywnie ocenioną przez międzynarodowy zespół pięciu ekspertów i obronioną na Uniwersytecie w Tilburgu w Holandii. Monografia ta została opublikowana przez wydawnictwo LOT Publications z Utrechtu, liczy 321 stron i według wyszukiwarki scholar.google.com osiągnęła dotychczas wynik 87 cytowań.

Jestem także współredaktorem dwóch książek, *How Categorical Are Categories? New Approaches to the Old Questions of Noun, Verb, and Adjective* (pozostali redaktorzy: Joanna Błaszczak i Dorota Klimek-Jankowska), wydanej w 2015 przez prestiżowe wydawnictwo De Gruyter Mouton w ramach serii “Studies in Generative Grammar” oraz *Mood, Aspect, Modality Revisited* (pozostali edytorzy: Joanna Błaszczak, Anastasia Giannakidou i Dorota Klimek-Jankowska), wydanej w styczniu 2017 roku przez Chicago University Press. Książki te są kolekcjami artykułów, które zostały przedstawione podczas konferencji TRAIT “How Categorical Are Categories?”. Konferencja ta odbyła się w Instytucie Filologii Angielskiej Uniwersytetu Wrocławskiego w dniach 7-9 stycznia 2013 roku. Opublikowanie pierwszej z książek w serii “Studies in Generative Grammar” wydawnictwa De Gruyter Mouton było możliwe dzięki wsparciu prof. Henka van Riemsdijka z Uniwersytetu w Tilburgu, promotora mojej rozprawy doktorskiej.

Jestem ponadto autorem 29 artykułów, w większości opublikowanych przez prestiżowe wydawnictwa naukowe takie jak Oxford University Press, John Benjamins, Mouton de Gruyter, Lincom Europa, Peter Lang, czy Michigan Slavic Publications. Opublikowałem także artykuły mojego wyłącznego autorstwa w czasopismach o renomie międzynarodowej, np. *Lingua* (30 punktów na liście A czasopism Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego), *Journal of Slavic Linguistics* (10 punktów na liście C czasopism Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego) oraz *Wiener slawistischer Almanach* (10 punktów na liście C czasopism Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego), a także w czasopiśmie krajowym *Slavica Wratislaviensia* (8 punktów na liście B czasopism Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego).

Po ukończeniu studiów magisterskich na Uniwersytecie Wrocławskim w 2000 roku spędziłem osiem lat studiując i pracując na uczelniach zagranicznych w Norwegii, Holandii i w Stanach Zjednoczonych. W 2000 roku uzyskałem stypendium rządu norweskiego *Quota*,

które umożliwiło mi studia w Instytucie Językoznawstwa Uniwersytetu w Tromsø. W 2001 roku zostałem doktorantem w Katedrze Modeli Gramatyki na Uniwersytecie w Tilburgu w Holandii, gdzie zostałem też zatrudniony jako asystent badań. W marcu 2006 roku, tuż przed obroną pracy doktorskiej uzyskałem podoktorski grant badawczy z Holenderskiej Akademii Nauk w ramach programu *Rubicon* na przeprowadzenie dwuletniego projektu “The Diachrony and Synchrony of the Second Position Effect in Slavic” w Instytucie Językoznawstwa Uniwersytetu Connecticut w Stanach Zjednoczonych. Jest to prestiżowe stypendium przeznaczone dla 10% najlepszych naukowców ze swojego pokolenia, którzy mogą się o nie ubiegać tylko jeden raz i muszą rozpocząć badania w ciągu 12 miesięcy od otrzymania tytułu doktora. Projekt badawczy musi zostać zrealizowany w znakomitym ośrodku naukowym, w którym aplikant wcześniej nie studiował ani nie pracował, poza granicami Holandii i kraju pochodzenia. Jak podaje strona internetowa Holenderskiej Akademii Nauk www.nwo.nl, program jest adresowany dla naukowców, którzy są na progu swojej kariery, ale których potencjał wskazuje na to, że zostaną wybitnymi reprezentantami holenderskiej nauki (“The Rubicon program is directed at promising young postdoctoral researchers who are still at the start of their careers but whose academic strengths give them the potential to become established figures in the Dutch research world.”)

Po powrocie do kraju w 2008 roku i podjęciu pracy w Instytucie Filologii Angielskiej Uniwersytetu Wrocławskiego uzyskałem razem z dr hab. Joanną Błaszczak, prof. UW, dr Patrycją Jabłońską i dr Dorotą Klimek-Jankowską stypendium *Focus* ufundowane przez Fundację na Rzecz Nauki Polskiej dla projektu “Temporal Relations at the Interfaces”. W ramach tego projektu zrealizowałem podprojekt “Tense Changes over Time”.

Długoletni pobyt poza granicami Polski dał mi możliwość zapoznania się z różnymi metodami studiowania, prowadzenia badań naukowych oraz organizacji pracy na uczelni. Umożliwił mi też poznanie wielu lingwistów z innych krajów świata, od których otrzymałem wiele cennych komentarzy i wskazówek odnośnie swojej pracy badawczej. Dotychczas miałem okazję zaprezentować wyniki swoich badań prezentując referaty na 61 konferencjach i seminariach, w większości zagranicznych, na wielu renomowanych uczelniach świata (np. uniwersytetach w Amsterdamie, Berkeley, Berlinie, Budapeszcie, Bukareszcie, Cambridge, Chicago, Gandawie, Getyndze, Lejdzie, Lipsku, MIT, Oslo, Poczdamie, Regensburgu, Reykjavíku, Seville, Sofii, Toronto, Tromsø, Uniwersytecie Stanowym Ohio, Uniwersytecie Karoliny Południowej, Utrechcie oraz na uniwersytetach Ligii Bluszczonej w Stanach Zjednoczonych: Cornell, Pennsylvania, Princeton i Yale). Zostałem także zaproszony do przedstawienia swoich badań podczas wykładów na konferencjach *Formal Description of Slavic Languages* (FDSL-10) w Lipsku (grudzień 2013) oraz *MicroVariation Workshop* w Arezzo (maj 2014) a także na seminariach naukowych w Lejdzie (*LUCL Wednesday Syntax Meeting*, maj 2006), w Tilburgu (*Staff Seminar*, kwiecień 2007), Brnie (*Jazykovědné sdružení České republiky, pobočka Brno*, grudzień 2009), Los Angeles (*Linguistics Seminar at the Department of Linguistics, University of Southern California*, maj 2014) i w Göttingen, (*Linguistics in Göttingen Colloquium Series*, grudzień 2014).

6. Pozostałe zainteresowania badawcze

(i) Składnia frazy rzeczownikowej

Moje początkowe zainteresowania badawcze, które rozwinąłem uczestnicząc w seminarium magisterskim prof. Bożeny Rozwadowskiej w Instytucie Filologii Angielskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, a także podczas studiów w Instytucie Językoznawstwa Uniwersytetu w

Tromsø w Norwegii, dotyczyły struktury frazy nominalnej w języku polskim. Szukając literatury przedmiotu podczas pisania pracy magisterskiej nawiązałem kontakt z lingwistami zagranicznymi, między innymi z prof. Giulianą Giusti z Uniwersytetu w Wenecji, która jest specjalistką w zakresie składni przedimków, oraz z prof. Gilbertem Rappaportem, sławistą z Uniwersytetu w Teksasie. Udzielili mi oni cennych komentarzy do moich początkowych badań. W pracy magisterskiej zastosowałem hipotezę frazy przedimkowej (DP hypothesis) autorstwa Abneya (1987) do struktury nominalnej w języku polskim. Wedle tej hipotezy, ponad frazą rzeczownikową znajduje się dodatkowa projekcja funkcjonalna DP, w której mieszczą się przedimki. Pytanie badawcze mojej pracy dotyczyło zasadności postulowania tej projekcji dla języka polskiego, w którym przedimki nie istnieją. Wykazałem w niej, że mimo braku przedimków w ośrodku tej frazy, w specyfikatorze DP mogą się znajdować elementy, które wskazując określoność rzeczownika pełnią podobną rolę co przedimki, takie jak zaimki wskazujące czy osobowe. Przedstawiłem także dane językowe wskazujące na fakt, że rolę podobną do przedimka może w języku polskim pełnić przypadek, a zwłaszcza alternacja między biernikiem i dopełniaczem w strukturach, które przypominają konstrukcje z przypadkiem *partitivus* w języku fińskim. Wyniki tych badań zostały opublikowane w artykułach "A Determiner Phrase Approach to the Structure of Polish Nominals" (2001) oraz "N-to-D Raising in Polish" (2003). Do tematyki składni frazy nominalnej powróciłem w artykule "Comparative Syntax of Languages with and without Articles" (2012), który miał charakter przeglądowy i dotyczył sposobu przeprowadzania badań kontrastywnych w nurcie generatywnym językoznawstwa teoretycznego.

(ii) Składnia czasów złożonych

Po rozpoczęciu studiów doktoranckich w Katedrze Modeli Gramatyki na Uniwersytecie w Tilburgu w Holandii w 2001 roku, gdzie zostałem też zatrudniony jako asystent badań, zainteresowałem się składnią czasów złożonych w językach południowosłowiańskich. Moje pierwsze artykuły związane z tą tematyką dotyczyły przesunięcia imiesłowu w języku bułgarskim i serbsko-chorwackim. Zjawisko to stanowiło problem teoretyczny w literaturze generatywnej od czasu jego pierwszego opisu w artykule Lema i Rivero (1989), ponieważ zakładano, że polega ono na przesunięciu ośrodka frazy imiesłowu nad innym ośrodkiem zajmowanym przez czasownik posiłkowy „być”. Zjawisko to stanowiło wyzwanie dla teorii lokalności w składni, a w szczególności dla reguły "Head Movement Constraint", ponieważ wiązało się ono z przesunięciem ośrodka frazy nad ośrodkiem innej frazy. W artykułach "Participle Fronting in Bulgarian as XP-movement" (2003, napisany wspólnie z Hansem Broekhuisem) oraz "The Syntax of the *l*-participle in Bulgarian and Serbo-Croatian" (2008) zaproponowałem alternatywne rozwiązanie teoretyczne, w którym postulowałem mechanizm przesunięcia całej frazy imiesłowu zamiast tylko jej ośrodka nad czasownikiem posiłkowym. Postulat ten był poparty właściwościami tej konstrukcji, na które wcześniej nie zwrócono uwagi w literaturze przedmiotu, takimi jak na przykład obowiązkowy związek zgody między podmiotem a imiesłowem czy wymóg pustego podmiotu w strukturach z imiesłowem położonym na początku zdania.

W kolejnych artykułach dotyczących składni czasów złożonych (np. "To Have or to Be: On the Syntax of Perfect Tenses in South Slavic" (2005)) rozszerzyłem poprzednią analizę o konstrukcję przesunięcia imiesłowu czasu przeszłego nad czasownikiem posiłkowym „mieć” w języku macedońskim i kaszubskim. Są to jedyne języki słowiańskie, w których podobnie jak w większości języków germańskich i romańskich używany jest czasownik posiłkowy „mieć”. Struktury składniowe, które wcześniej zaproponowałem dla form tworzonych z czasownikiem posiłkowym „być” przewidywały specyficzne właściwości przesunięcia

imiesłowu nad czasownikiem posiłkowym „mieć”, takie jak brak związku zgody między imiesłowem czasu przeszłego a podmiotem, dopuszczalna obecność podmiotu w zdaniu, czy możliwość przesunięcia imiesłowu razem z dopełnieniem czy przysłówkiem. Wszystkie te właściwości zostały potwierdzone przez konstrukcje istniejące w języku macedońskim i kaszubskim, co moim zdaniem potwierdziło słuszność zaproponowanych założeń teoretycznych dotyczących struktur czasów złożonych tworzonych za pomocą czasownika posiłkowego „być”. Warto dodać, że analiza konstrukcji czasu przeszłego tworzonych za pomocą czasownika posiłkowego „mieć” jest wedle mojej wiedzy pierwszą analizą struktury składniowej języka kaszubskiego przeprowadzoną w nurcie językoznawstwa generatywnego.

Dodatkowo, jak wykazałem w artykułach “A Syntactic Approach to Negated Focus Questions in Bulgarian” (2005) oraz “Interactions Between Negation and Verb Movement in South Slavic” (2007), przedstawione postulaty odnośnie struktury czasów złożonych w językach słowiańskich są dodatkowo poparte obserwacjami dotyczącymi pozycji czasownika w konstrukcjach z negacją.

Podczas pracy nad rozprawą doktorską, której trzon stanowiła analiza składni czasów złożonych, zainteresowałem się językoznawstwem historycznym, a zwłaszcza redukcją czasownika posiłkowego „być” w historii języka polskiego do klityki, a następnie do afiksu. Porównując właściwości struktur czasów złożonych w języku polskim z ich odpowiednikami w językach południowosłowiańskich zaobserwowałem, że redukcja ta doprowadziła do zmiany typu przesunięcia składniowego imiesłowu, które obecnie obejmuje tylko ośrodek frazy imiesłowej, a nie cała jego frazę. Wnioski płynące z tego porównania przedstawiłem w artykułach “The Diachronic Syntax of Perfective Auxiliaries in Polish” (2010) oraz “Diachronic Impoverishment of the Auxiliary and Participle Movement in Slavic” (2010).

(iii) Proces gramatyzacji i degramatyzacji

Gramatyzacja to proces, który polega na reinterpretacji elementu leksykalnego jako gramatycznego. Zainteresowałem się tym zjawiskiem podczas analizy struktury czasów złożonych, które tworzone są przy pomocy czasownika posiłkowego „mieć” w języku kaszubskim i macedońskim. Konstrukcje te istnieją także w innych językach słowiańskich, ale nie zostały w nich zgramatyzowane, o czym świadczy wciąż istniejący związek zgody między imiesłowem czasu przeszłego a dopełnieniem (w języku kaszubskim i macedońskim brak związku zgody między tymi elementami, a imiesłów ma niezmiennie formę rodzaju nijakiego w liczbie pojedynczej), restrykcje leksykalne dotyczące czasowników użytych w tej konstrukcji jako imiesłowy, czy preferencja dla formy imiesłowu w trybie dokonanym. Cechy składniowe konstrukcji ze zgramatyzowanym i niezgramatyzowanym czasownikiem posiłkowym „mieć” przedstawiłem w artykule “On the Grammaticalization of the ‘have’-perfect in Slavic” (2007).

Do problemu gramatyzacji powróciłem podczas pracy nad swoją rozprawą habilitacyjną. Nawiązałem wówczas współpracę z dr Hakyung Jung, sławistką, absolwentką Uniwersytetu Harvarda, która obecnie pracuje na Uniwersytecie w Seulu. Przeprowadziliśmy analizę dystrybucji zaimków osobowych w językach słowiańskich – ja zbadałem dane z języka macedońskiego oraz staropolskiego, analizując fragmenty „Kazań świętokrzyskich”, „Kazań gnieźnieńskich” oraz „Biblii królowej Zofii”, a dr Jung zbadała dystrybucję zaimków osobowych w tekstach starorusyjskich. Podczas analizy tekstów stwierdziliśmy, że w języku staropolskim i starorusyjskim doszło do degramatyzacji klityk zaimków osobowych, które przeszły z pozycji przy czasowniku na drugą pozycję, a następnie zostały

przeanalizowane jako słabe zaimki. Podczas tego procesu ich formy prozodyczne zostały wzmocnione i obecnie wykazują one swobodniejszy szyk w zdaniu w porównaniu z klitykami. Podobna zmiana językowa następuje obecnie w języku macedońskim w konstrukcjach z imiesłowem biernym. Wyniki tych badań opublikowaliśmy w artykule “On the Degrammaticalization of Pronominal Clitics in Slavic” (2015). Artykuł ten przedstawia argumenty przeciwko częstemu założeniu przyjmowanemu w literaturze przedmiotu, że gramatyzacja jest procesem jednokierunkowym, czyli że możliwa jest jedynie reinterpretacja elementów leksykalnych jako gramatyczne. Dane z języków słowiańskich pokazują, że proces odwrotny jest również możliwy, jest on jedynie rzadziej spotykany typologicznie.

(iv) Kolejność położenia ośrodka frazy i dopełnienia

Kolejny problem teoretyczny, który mnie zainteresował podczas pisania rozprawy habilitacyjnej dotyczy kolejności położenia ośrodka frazy i dopełnienia w języku. W literaturze przedmiotu przyjmuje się, że w niektórych językach ośrodek frazy może znajdować się przed dopełnieniem (czego wynikiem są struktury typu „czasownik-dopełnienie” lub „przyimek-fraza rzeczownikowa” w języku polskim, angielskim, czy hiszpańskim), a w innych językach ośrodek frazy znajduje się za dopełnieniem (czego wynikiem są struktury typu „dopełnienie- czasownik” lub „fraza rzeczownikowa- przyimek” w języku japońskim). Zdaniem niektórych językoznawców historycznych (np. Kroch i Taylor (2000), Pintzuk (2002), Haerberli i Pintzuk (2006)) w języku staroangielskim ośrodki niektórych fraz znajdowały się po dopełnieniu. Podobne założenie przyjmują Pancheva (2005, 2008) dla starobułgarskiego oraz Dimitrova-Vulchanova i Vulchanov (2008) dla staro-cerkiewno-słowiańskiego. W swoich badaniach zauważyłem, że właściwości fraz w tych językach nie dają jednoznacznych podstaw do zakładania położenia ośrodka frazy po dopełnieniu. Co więcej, takie założenie prowadzi do błędnej analizy podobnych struktur składniowych we współczesnych językach słowiańskich. Wyniki tych badań przedstawiłem na konferencjach na Uniwersytecie Cornella w Stanach Zjednoczonych oraz Humboldta w Berlinie w 2016 roku; zostały one również złożone do druku w tomie artykułów, który zostanie wydany przez Michigan Slavic Publications.

Bibliografia

- Abney, Steven. 1987. *The English Noun Phrase in its Sentential Aspect*. Rozprawa doktorska, MIT.
- Anderson, Stephen R. 1993. Wackernagel’s Revenge: Clitics, Morphology, and the Syntax of Verb-Second Position. *Language* 69: 68–98.
- Axel, Katrin. 2007. *Studies on Old High German Syntax: Left Sentence Periphery, Verb Placement and Verb-Second*. Amsterdam: John Benjamins.
- Bartholomae, Christian. 1886. *Arische Forschungen*. Halle: Zweites Heft.
- Bošković, Željko. 2001. *On the Nature of the Syntax–Phonology Interface. Cliticization and Related Phenomena*. Amsterdam: Elsevier.
- Den Besten, Hans. 1977/1983. On the Interaction of Root Transformations and Lexical Deletive Rules. W: *On the Formal Syntax of the Westgermania*, red. Werner Abrahams, 47–131. Amsterdam: John Benjamins. Przedrukowane w: Den Besten, Hans. 1989. *Studies in Westgermanic Syntax*. Rozprawa doktorska, Models of Grammar Group, Katholieke Universiteit Brabant, Tilburg. Amsterdam & Atlanta, GA: Rodopi.

- Dimitrova-Vulchanova, Mila i Valentin Vulchanov. 2008. Old Bulgarian Syntax: The Basics. W: *Proceedings of the 25th Cyrillo-Methodian Centre Anniversary Conference*, red. Svetlina Nikolova, 243–259. Sofia: Bulgarian Academy of Sciences Publishing.
- Eythórsson, Thórhallur. 1995. *Verbal Syntax in the Early Germanic Languages*. Rozprawa doktorska, Cornell University.
- Franks, Steven. 2000. Clitics at the Interface: An Introduction to *Clitic Phenomena in European Languages*. W: *Clitic Phenomena in European Languages*, red. Frits Beukema and Marcel Den Dikken, 1–46. Amsterdam: John Benjamins.
- Fuss, Eric. 2008. *Word Order and Language Change. On the Interface between Syntax and Morphology*. Rozprawa habilitacyjna, Goethe-Universität Frankfurt.
- Haerberli, Eric i Susan Pintzuk. 2006. Revisiting Verb (Projection) Raising in Old English. *York Papers in Linguistics Series 2*, Issue 6: 77–94.
- Hale, Mark. 1987. *Studies in Comparative Syntax of the Oldest Indo-Iranian Languages*. Rozprawa doktorska, Harvard University.
- Hale, Mark. 2007. *Historical Linguistics: Theory and Method*. Oxford/Malden, MA: Blackwell.
- Kaisse, Ellen. 1985. *Connected Speech: The Interaction of Syntax and Phonology*. Orlando, FL/London: Academic Press.
- Kroch, Anthony i Ann Taylor. 2000. Verb-Object Order in Early Middle English. W: *Diachronic Syntax: Models and Mechanisms*, red. Susan Pintzuk, George Tsoulas, Anthony Warner, 132–63. Oxford: Oxford University Press.
- Lema, José i María-Luisa Rivero. 1989. Long Head Movement: ECP vs. HMC. W: *Proceedings of NELS 20*, red. Tim Sherer, 333–347. Amherst: GLSA, University of Massachusetts.
- Pancheva, Roumyana. 2005. The Rise and Fall of Second-Position Clitics. *Natural Language and Linguistic Theory* 23: 103–167.
- Pancheva, Roumyana. 2008. Head-Directionality of TP in Old Church Slavonic. W: *Formal Approaches to Slavic Linguistics: The Stony Brook Meeting, 2007*, red. Andrei Antonenko, John Bailyn, Christina Bethin, 313–332. Ann Arbor, MI: Michigan Slavic Publications.
- Pintzuk, Susan. 2002. Verb-Object Order in Old English: Variation as Grammatical Competition. W: *Syntactic Effects of Morphological Change*, red. David Lightfoot, 276–299. Oxford: Oxford University Press.
- Postma, Gertjan. 2013. Clause-typing by [2] – The Loss of the 2nd Person Pronoun *du* ‘you’ in Dutch, Frisian and Limburgian Dialects. W: *Information Structure and Agreement*, red. Victoria Camacho-Taboada, Ángel L. Jiménez-Fernández, Javier Martín-González, Mariano Reyes-Tejedor, 217–254. Amsterdam: Benjamins.
- Radanović-Kocić, Vesna. 1988. *The Grammar of Serbo-Croatian Clitics: A Synchronic and Diachronic Perspective*. Rozprawa doktorska, University of Illinois, Urbana-Champaign.
- Stjepanović, Sandra. 1998. On the Placement of Serbo-Croatian Clitics: Evidence from VP Ellipsis. *Linguistic Inquiry* 29: 527–537.
- Stjepanović, Sandra. 1999. *What Do Second Position Cliticization, Scrambling, and Multiple wh-fronting Have in Common?* Rozprawa doktorska, University of Connecticut.
- Travis, Lisa. 1984. *Parameters and Effects of Word Order Variation*. Rozprawa doktorska, MIT.
- Wackernagel, Jacob. 1892. Über ein Gesetz der indogermanischen Wortstellung. *Indogermanische Forschungen* 1: 333–436.

- Westergaard, Marit. 2005. *The Development of Word Order in Norwegian Child Language: The Interaction of Input and Economy Principles in the Acquisition of V2*. Rozprawa doktorska, University of Tromsø.
- Westergaard, Marit, and Øystein Vangsnes. 2005. *Wh-questions, V2, and the Left Periphery of Three Norwegian Dialects*. *Journal of Comparative Germanic Linguistics* 8: 117–158.
- Zwart, Jan-Wouter 1993 *Dutch Syntax: A Minimalist Approach*. Rozprawa doktorska, University of Groningen.

7. Pozostała działalność naukowa, dydaktyczna, organizatorska i popularyzatorska

(i) Pozostała działalność naukowa i organizatorska

Podczas studiów doktoranckich w Katedrze Modeli Gramatyki na Uniwersytecie w Tilburgu część moich obowiązków służbowych dotyczyła spraw organizacyjno-administracyjnych. W latach 2003-2005 byłem odpowiedzialny za organizację comiesięcznego seminarium językoznawczego. Dodatkowo zorganizowałem wówczas wymianę studentów i wykładowców pomiędzy Uniwersytetami w Bukareszcie i w Tilburgu w ramach programu *Sokrates*. Dzięki temu programowi do Tilburga przyjechało dwóch doktorantów z Rumunii, a prof. Alexandra Cornilescu z Uniwersytetu w Bukareszcie wygłosiła cykl wykładów *The AP as a DP Constituent*.

Byłem także współorganizatorem wielu konferencji międzynarodowych, począwszy od konferencji organizowanych w Tilburgu (*Triggers* w październiku 2002 roku, *Comparative Germanic Syntax Workshop* (CGSW) w czerwcu 2005 roku oraz *The Sounds of Silence – Empty Elements in Syntax and Phonology* w październiku 2005 roku) a także we Wrocławiu (*Generative Linguistics in the Old World* (GLOW-33) w kwietniu 2010 roku, *Generative Linguistics in Poland 7* (GLiP-7) w grudniu 2011 roku oraz *TRAIT Workshop: How Categorical are Categories?* w styczniu 2013 roku). Zostałem także zaproszony do komitetu naukowego konferencji *Grammatical Change and the Expression of Subjects*, która odbyła się na Uniwersytecie w Regensburgu w Niemczech w grudniu 2010 roku. Regularnie jestem powoływany do recenzowania abstraktów wysyłanych na prestiżowe konferencje *Formal Approaches to Slavic Linguistics* (FASL), która corocznie odbywa się w Stanach Zjednoczonych (recenzje wykonane w latach 2012, 2013, 2014, 2016, 2017), *Formal Description of Slavic Languages* (FDSL), która jest organizowana w Niemczech i okazjonalnie w innych krajach europejskich (recenzje wykonane w latach 2006, 2010, 2011, 2014, 2016), *Generative Linguistics in the Old World* (GLOW), która od 40 lat uchodzi za najbardziej wymagającą konferencję językoznawczą w Europie pod względem przyjmowania referatów do prezentacji (recenzje wykonane w latach 2010, 2016, 2017) oraz *Diachronic Generative Syntax Conference* (DIGS; recenzje wykonane w latach 2016 i 2017). Dodatkowo recenzowałem artykuły wysłane do publikacji w tomach pokonferencyjnych *FASL* (recenzje wykonane w latach 2006 i 2016) oraz *FDSL* (recenzja wykonana w 2008 roku), a także dla międzynarodowych czasopism *Journal of Linguistics* (jeden artykuł w 2006 roku), *Journal of Comparative Germanic Linguistics* (jeden artykuł w 2007 roku), *Journal of Slavic Linguistics* (dwa artykuły w 2009 roku), *Poznan Studies in Contemporary Linguistics* (po jednym artykule w latach 2010, 2011 i 2012) oraz *Syntax* (jeden artykuł w roku 2015). Wykonałem także recenzje artykułów dla wydawnictw *John Benjamins* (jeden artykuł w 2012 roku), *Oxford University Press* (jeden artykuł w 2017 roku) a także napisałem recenzję wydawniczą monografii dotyczącej struktury frazy nominalnej w językach słowiańskich dla wydawnictwa *De Gruyter Mouton* w 2014 roku. W marcu 2014 roku zostałem powołany jako ekspert przez

Belgijską Fundację Nauki (*Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen, FWO*) do sporządzenia oceny projektu podoktorskiego.

Kilkakrotnie zostałem zaproszony do wykonania ekspertyz i napisania opracowań badawczych. W 2010 roku zostałem zaproszony przez prof. Petra Karlíka z Uniwersytetu w Brnie do napisania artykułu o tematyce diachronicznej w nurcie językoznawstwa generatywnego. Artykuł “Diachronic Impoverishment of the Auxiliary and Participle Movement in Slavic” został opublikowany w książce *Development of Language through the Lens of Formal Linguistics*, która została wydana przez wydawnictwo Lincom Europa z Monachium. W 2017 roku ukaże się rozdział mojego autorstwa “The Syntax of Slavic”, który napisałem na zlecenie redaktorów podręcznika *Handbook of Comparative and Historical Indo-European Linguistics*. Podręcznik ten opublikuje wydawnictwo Walter de Gruyter.

W latach 2011-2015 byłem członkiem międzynarodowego projektu *NESČ (New Encyclopedic Dictionary of Czech)* finansowanego przez *Czech Science Foundation (Grantová agentura České republiky (GA ČR))*. Celem projektu było stworzenie nowoczesnej encyklopedii języka czeskiego i językoznawstwa teoretycznego. Przewodniczącym projektu był prof. Petr Karlík z Uniwersytetu w Brnie. Zostałem zaproszony do napisania artykułów na temat struktury czasów złożonych oraz składni czasu przyszłego w języku czeskim oraz do opracowania dwóch haseł encyklopedycznych dotyczących imiesłowu na *-l* w języku czeskim oraz zjawiska „pied-piping.”

(ii) Działalność dydaktyczna

Dotychczas prowadziłem zajęcia z szeregu przedmiotów związanych z praktyczną nauką języka angielskiego oraz dotyczących językoznawstwa teoretycznego, w tym zajęcia z gramatyki opisowej (morfologii, składni i semantyki) języka angielskiego, gramatyki kontrastywnej polsko-angielskiej, pisania akademickiego, a także wykłady monograficzne oraz zajęcia specjalizacyjne dotyczące teorii składni, zróżnicowania języków i językoznawstwa diachronicznego. W latach 2014-2016 prowadziłem seminarium magisterskie “Language Variation and Language Change,” które ukończyło 9 studentów. Obecnie prowadzę seminarium licencjackie z językoznawstwa teoretycznego, w którym uczestniczy 8 studentów.

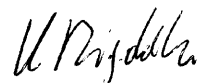
Podczas studiów doktoranckich na Uniwersytecie w Tilburgu byłem członkiem komisji rekrutacyjnej, pełniąc funkcję reprezentanta doktorantów w Katedrze Modeli Gramatyki w 2003 roku. W latach 2008–2015 byłem egzaminatorem z języka angielskiego dla doktorantów z Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego. Parokrotnie byłem członkiem komisji rekrutacyjnej na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego, najpierw w 2009 roku, gdy pełniłem funkcję sekretarza podczas naboru na studia magisterskie w Instytucie Filologii Angielskiej, a następnie jako egzaminator podczas rozmów kwalifikacyjnych na studia licencjackie (w 2011 roku) oraz na studia magisterskie (w 2013, 2014 i we wrześniu 2017 roku).

Od grudnia 2011 roku jestem opiekunem studentów zagranicznych w Instytucie Filologii Angielskiej. Funkcja ta obejmuje weryfikację i zatwierdzanie podań od studentów podczas rekrutacji, a następnie organizację spotkań wprowadzających oraz regularną opiekę mentorską podczas studiów.

(iii) Działalność administracyjna i popularyzatorska

Posiadam doświadczenie związane z pracą w strukturach administracyjnych uczelni. W okresie od kwietnia 2011 do czerwca 2016 roku pełniłem funkcję (z wyboru) przedstawiciela niesamodzielnych pracowników naukowych w Radzie Instytutu Filologii Angielskiej Uniwersytetu Wrocławskiego.

Od 1999 roku byłem wielokrotnie uczestnikiem Szkoły Letniej Językoznawstwa Generatywnego *EGG*, która corocznie jest organizowana w krajach Europy Środkowej i Wschodniej przez wolontariuszy ze stowarzyszenia *EGG* w Amsterdamie. Podczas tej szkoły zajęcia są prowadzone nieodpłatnie przez lingwistów z różnych krajów świata. W 2005 roku, gdy byłem doktorantem Uniwersytetu w Tilburgu zdołałem namówić przedstawicieli stowarzyszenia *EGG* do zorganizowania szkoły letniej *EGG* na Uniwersytecie Wrocławskim. W późniejszych latach szkoła odbyła się we Wrocławiu dwukrotnie (w 2012 i w 2013 roku); byłem wówczas jej głównym organizatorem na szczeblu lokalnym. W uznaniu za organizację tej szkoły otrzymałem w 2012 roku Nagrodę Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego za osiągnięcia organizacyjne.

Wrocław, 24 lutego 2017